

nepages. Deze vlinders worden doorgaans pas een heel stuk ten zuiden van ons gezien. Het zou leuk zijn, wanneer anderen ook deze waarnemingen even doorgeven.

Tot slot wil ik nog even vermelden, dat ik vele interessante gegevens over deze vlinders heb kunnen

vinden in het boekje "De Nederlandse Trekvlinders" van B.J. Lempke. Deze uitgave dateert uit 1972 en is bij mijn weten nog niet gevolgd door een meer recente uitgave. Desondanks is het toch zeer lezenswaardig.

Plantengroei op de stortplaats Tespellaan

Jelle van Dijk

De begroeiing van de stortplaats Tespellaan (gemeente Noordwijkerhout) werd voor de eerste maal onderzocht in 1993 ten behoeve van het boek **Flora van de Duin- en Bollenstreek** (Aartse c.s. 1994). In dit boek is een speciaal hoofdstuk gewijd aan de wilde planten die op de storthopen in de regio te vinden zijn.

De beschrijving van de vegetatie op de storthoop Tespellaan is te vinden op de pagina's 167–168 van dit boek. In dat hoofdstuk wordt ook het fantastische uitzicht genoemd dat men vanaf deze storthoop heeft. Dat geldt zeker in het voorjaar als aan alle zijden bloeiende bollenvelden zijn te zien.

Na de totstandkoming van het *Landschapsbeleidsplan Duin- en Bollenstreek* (1996) kreeg Consept, het samenwerkingsverband van zeven Zuid-Hollandse Natuur- en Milieuorganisaties, de opdracht een plan op te stellen dat moet leiden tot een ecologische verbindingszone tussen het Keukenhofbos en de duinen bij De Zilk. John van Vliet, van Stichting Duinbehoud, ging enthousiast aan de slag. In de plannen werd van meet af aan de storthoop Tespellaan betrokken, als zijnde een reeds 'groene' plek en een locatie die geschikt was als uitkijkpunt. Ten behoeve van Bureau Tauw dat deze mogelijkheden verder uitwerkt, werd in juli 2003 een lijst opgesteld van de soorten die momenteel op deze storthoop zijn aan te treffen.

Het grootste verschil met de situatie in 1993 is wel het ontbreken van goed uitzicht vanaf de top vanwege de sterke verruiging die is opgetreden. Het meest in het oog springt het uitgestrekte 'woud' gevormd door de Reuzenberenklauw. Deze planten bedekken grote delen van de top en vormen een ondoordringbare wildernis van twee tot drie meter hoogte. Verder is er een uitbundige groei van de Gewone braam die vele vierkante meters bedekt en verdere betreding verhindert. In de derde plaats moet de verdere uitgroei van het struiken- en bomenbestand worden genoemd. De populieren die in het begin van de jaren negentig aan de noordzijde werden geplant zijn inmiddels

zo hoog geworden, dat het uitzicht richting De Zilk hierdoor niet meer mogelijk is. Ook de struiken en boompjes die in 1993 op het plateau werden aangetroffen, zijn inmiddels uitgegroeid tot forse struiken en bomen van enkele meters hoogte. Van de houtige gewassen kunnen worden genoemd: Witte abeel, Grauwe abeel, Schietwilg, Katwilg, Gewone esdoorn, Eenstijlige meidoorn, Gewone vlier, Amerikaanse vogelkers en Egelantier. Met slechts één of enkele exemplaren werden o.a. aangetroffen: Italiaanse populier, Europese blazenstruik, Appel, Peer en Krulwilg.

Het deel dat in 1993 gekenmerkt werd door een schrale vegetatie vanwege een afdeklaag van (duin)zand was nu beduidend kleiner van oppervlakte. Deze laag is vermoedelijk niet echt dik geweest. Op meerdere plaatsen kreeg ik de indruk dat door het regenwater deze dunne laag voor een deel naar onderen was weggespoeld. Er waren namelijk nu meer plaatsen met nogal wat stenen en bouwvuil aan de oppervlakte dan bij mijn bezoeken in 1993. Desalniettemin was het in 2003 opvallend dat veel soorten die in 1993 werden genoteerd nu weer (nog) aangetroffen werden zoals Slangenkruid, Gewone ossetong, Grote kaardebol en Keizerskaars.

Een opvallende nieuwkomer is het Muskuskaasjeskruid, een soort die de laatste tien jaar op veel plaatsen in wegbermen verschenen is.

De grootste variatie aan soorten wordt aangetroffen langs het pad dat met een slinger naar boven voert. De hellingen aan deze zijde van de belt zijn nog steeds begroeid met een ondoordringbare wildernis van Kruldistel, Grote brandnetel met hier en daar Harig wilgenroosje.

De kleine struikjes Katwilg uit de jaren negentig zijn inmiddels uitgegroeid tot forse struiken van enkele meters hoogte. Langs het pad treffen we veel soorten aan van voedselrijke situaties zoals Herik, Raapzaad, Kropaar, Echte kamille, Melganzevoet, Perzikkruid en Kompassla. Langs dit pad, maar ook meer aan de zuidzijde zijn plaatsen met veel Late guldenroede, Witte honingklaver, Citroengele honingklaver en Keizerskaars.

Het voorterrein was in 1993 rijk begroeid, oa. met veel Bosrank. Momenteel is dit stuk vrij van begroeiing gemaakt ten behoeve van de bouw van een afvoer.

Bij mijn bezoek op 1 juli 2003 werd de volgende lijst van planten opgesteld. De volgorde is gelijk aan die in Heukels' Flora van Nederland, 22^e druk (van der Meijden R. 1996).

Grote klaproos	Papaver rhoeas	Witte klaver	Trifolium repens
Gladde iep	Ulmus minor	Rode klaver	Trifolium pratense
Hop	Humulus lupulus	Hazepootje	Trifolium arvense
Grote brandnetel	Urtica dioica	Duindoorn	Hippophae rhamnoides
Zomereik	Quercus robur	Middelste teunisbloem	Oenothera biennis
Zwarte els	Alnus glutinosa	Harig wilgenroosje	Epilobium hirsutum
Melganzevoet	Chenopodium album	Gewone esdoorn	Acer pseudoplatanus
Spiesmelde	Atriplex prostrata	Kleine ooievaarsbek	Geranium pusillum
Vogelmuur	Stellaria media	Gewone reigersbek	Erodium cicutarium
Dagkoekoeksbloem	Silene dioica	Reuzenbalsemien	Impatiens glandulifera
Japanse duizendknoop	Fallopia japonica	Fluitenkruid	Anthriscus sylvestris
Chinese bruidsluier	Fallopia baldschuanica	Zevenblad	Aegopodium podagraria
Zwaluwtong	Fallopia convolvulus	Gewone berenklaauw	Heracleum sphondylium
Perzikkruid	Persicaria maculosa	Reuzenberenklaauw	Heracleum mantegazzianum
Gewoon varkensgras	Polygonum aviculare	Peen	Daucus carota
Krulzuring	Rumex crispus	Zwarte nachtschade	Solanum nigrum
Ridderzuring	Rumex obtusifolius	Haagwinde	Calystegia sepium
Muskuskaasjeskruid	Malva moschata	Slangenkruid	Echium vulgare
Schietwilg	Salix alba	Gewone smeerwortel	Symphytum officinale
Katwilg	Salix viminalis	Kromhals	Anchusa arvensis
Grauwe wilg	Salix cinerea	Gewone ossentong	Anchusa officinalis
Krulwilg	Salix spec.	Akkervergeet-mij-nietje	Myosotis arvensis
Witte abeel	Populus alba	Witte dovenetel	Lamium album
Grauwe abeel	Populus x canescens	Stinkende ballote	Ballota nigra
Italiaanse populier	Populus nigra 'italica'	Bosandoorn	Stachys sylvatica
Canadese populier	Populus x canadensis	Moerasandoorn	Stachys palustris
Gewone raket	Sisymbrium officinale	Hondsdrif	Glechoma hederacea
Look-zonder-look	Alliaria petiolata	Hertshoornweegbree	Plantago coronopus
Akkerkers	Rorippa sylvestris	Smalle weegbree	Plantago lanceolata
Kleine veldkers	Cardamine hirsuta	Grote weegbree	Plantago major
Gewoon herderstasje	Capsella bursa-pastoris	Gewone es	Fraxinus excelsior
Kleine varkenskers	Coronopus didymus	Haagliguster	Ligustrum vulgare
Grote zandkool	Diplotaxis tenuifolia	Keizerskaars	Verbascum phlomoides
Zwarte mosterd	Brassica nigra	Vlasbekje	Linaria vulgaris
Raapzaad	Brassica rapa	Kleefkruid	Galium aparine
Herik	Sinapis arvensis	Gewone vlier	Sambucus nigra
Dauwbraam	Rubus caesius	Peterselievlier	Sambucus nigra 'laciniata'
Gewone braam	Rubus fruticosus	Sneeuwbes	Symphoricarpos albus
Egelantier	Rosa rubiginosa	Grote kaardenbol	Dipsacus fullonum
Bergroos	Rosa glauca	Late guldenroede	Solidago gigantea
Rimpelroos	Rosa rugosa	Herfstaster	Aster x versicolor
Zilverschoon	Potentilla anserina	Canadese fijnstraal	Conyza canadensis
Vijfvingerkruid	Potentilla reptans	Echte kamille	Matricaria recutita
Peer	Pyrus communis	Schijfkamille	Matricaria discoidea
Appel	Malus sylvestris	Reukeloze kamille	Matricaria martimum
Eenstijlige meidoorn	Crataegus monogyna	Bijvoet	Artemisia vulgaris
Amerikaanse vogelkers	Prunus serotina	Jakobskruiskruid	Senecio jacobaea
Zoete kers	Prunus avium	Gewone klit	Arctium minus
Europese blazenstruik	Colutea arborescens	Kruldistel	Carduus crispus
Smalle wikke	Vicia sativa	Speerdistel	Carduus vulgare
Witte honingklaver	Melilotus albus	Akkerdistel	Carduus arvensis
Citroengele honingklaver	Melilotus officinalis	Knoopkruid	Centaurea jacea
Hopklaver	Medicago lupulina	Akkermelkdistel	Sonchus oleraceus
Liggende klaver	Trifolium campestre	Gekroesde melkdistel	Sonchus asper

Kompassla	Lactua serriola
Gewone paardebloem	Taraxacum officinale
Klein streepzaad	Crepis capillaris
Greppelrus	Juncus bufonius
Ruige zegge	Carex hirta
Rood zwenkgras	Festuca rubra
Engels raaigras	Lolium perenne
Veldbeemdgras	Poa pratensis
Ruw beemdgras	Poa trivialis
Straatgras	Poa annua
Kropaar	Dactylis glomerata

Gestreepte witbol	Holcus lanata
Gladde witbol	Holcus mollis
Fioringras	Agrostis stolonifera
Gewoon struisgras	Agrostis capillaris
Duinriet	Calamagrostis epigejos
Zachte dravik	Bromus hordaceus
IJle dravik	Anisantha sterilis
Kweek	Elytrigia repens
Kruipertje	Hordeum murinum
Riet	Phragmites australis

In onderstaand artikel, getiteld "Stadse vlerken", afkomstig uit het NRC (juli 2003), zult u op een gegeven moment de naam van Dick Hoek tegenkomen. Misschien, dat u zich deze naam nog wel herinnert. Nog niet zo lang geleden heeft hij voor onze vereniging een boeiende lezing over het vogelleven in Egypte verzorgd. Verder was Dick Hoek tot 1990 ruim 11 jaar lid van de redactie van dit blad en heeft hij vele bijdragen verzorgd. Hij woont al weer een heel poosje in Rotterdam. Daar is hij op het ogenblik o.a. vrijwilliger bij het Bureau Stadsnatuur van de gemeente Rotterdam. In deze hoedanigheid heeft de schrijver van dit artikel hem gevraagd zijn visie op o.a. de ontwikkeling van het succes van de Sperwer in de stedelijke omgeving te geven.

Kees Verweij

Stadse vlerken

De Havik drijft de Sperwer de grote steden in.

Steeds meer Nederlandse roofvogels ontdekken de grote stad als broedterrein.

Massaal koloniseren sperwers, van nature bosvogels, de grote steden. Predatie door de havik blijkt een belangrijke drijfveer.

Rypke Zeilmaker

Tot halverwege de jaren negentig hadden we de stadsroofvogels volkomen over het hoofd gezien', zegt Rob Bijlsma van de Werkgroep Roofvogels Nederland (WRN). "Vogelaars zijn mensen die liever de stad uitvluchten, dan dat ze blijven om er vogels te tellen. Behalve Amsterdam, Vlaardingen en Groningen is bijna geen enkele stad goed in kaart gebracht. Het fenomeen is dus veel wijder verbreid dan we nu weten. Bij sperwers gaat het waarschijnlijk al om enkele honderden paren en het aantal neemt snel toe."

Exemplarisch is het broedgeval van sperwers aan de Herengracht in Amsterdam. Het nest was al zeker vanaf 1991 bezet, maar werd pas in 1997 ontdekt. De Amsterdamse Stadssperwers zijn grootverbruiker van mussen (aan de Herengracht vierhonderd per broedseizoen). Met dertig paar anno nu hebben ze wel iedere hoek van de stad bezet. Ook in Rotterdam (30 paar) en Den Haag (25~30 paar) lijkt dit het geval. Op de Veluwe, een traditioneel bolwerk, decimeerde het aantal sperwers juist in dezelfde periode dat de stadspo-

pulaties groeiden. Het totaal aantal broedparen in Nederland, vijfduizend, bleef constant dankzij de verspreiding naar het westen. Het deel van Nederland dat de roofvogel bezet steeg van 25 procent in de jaren zeventig naar 64 procent nu (SOVON, WRN 2001). Sperwers lijken nu de plaats in te nemen van voorheen echte stadsroofvogels, als de torenvalk. Deze broedt nog steeds op het Haagse Binnenhof, maar is door gebrek aan nestgelegenheid (openingen in gebouwen) in het Amsterdamse

centrum verdwenen. Ook aaseters zoals rode Wouwen kwamen vroeger veel in de stad, bijvoorbeeld in Maastricht. Hier leefden ze van het afval dat de leerlooierijen achterlieten. De wouwen verdwenen rond 1850 samen met de looierijen.

